

TEXTO S

COLECCIÓN DIPLOMÁTICA RIOJANA

POR

ILDEFONSO M. RODRÍGUEZ DE LAMA
Canónigo Archivero Capitular y Diocesano de Calahorra

(Continuación)

103)

8-XII-1.220

1.031-12

Pleito de Nájera.—Actuaciones de los jueces delegados de la Santa Sede; el Obispo de Tarazona y el abad de Irache.

« Nobis igitur iudicibus S. tyrassonensi episcopo et abbatи de Yrancio ad diem et locum S. in Alfaro cum utraque parte convenientibus. Pampilonensis suas direxit litteras in hunc modum :

Reverentissimis iuris et amicis karissimis G. Dei gratia Tyrasonensi episcopo et abbatи de Irancio R. per eandem gratiam pampilonensis episcopus salutem quam sit sibi? et presentibis felicitatis gaudium et future. Sciatis certissime quod causa que vertitur inter calagurritanum electum ex una parte et priorem et monachos naaienses ex alia in qua nos sumus a Domino Papa iudices delegati multis et arduis negotiis occupati non possumus interesse et hoc idem partibus intimamus. Quibus quidem ob hoc vobis deperit cum continetur in litteris commisionis quod si tertius interesse nequierit duo procedant ea que in litteris continentur nichilominus exequentes :

Quibus receptis litteris et earum copia facta partibus nos secundum tenorem litterarum domini Pape in quibus continebatur quod si non omnes et ceteri voluimus procedere. Partibus igitur in nostra presentia constitutis, pars electi calagurritani restitutionem possessio- nis ecclessie Sancte Marie de Naiera cum omnibus pertinentiis suis et fructibus inde perceptis et qui percipi potuissent si possidere licuisset et cum expensis propter hanc causam ab ecclessia calagurritana factis et cum dampnis propter eandem ecclessie calagurritane illatis Sibi et ecclessie sue fieri postulavit. Multa instrumenta tam Summorum Pontificum Celestini scilicet et Innocentii et Gregorii

Sancti Angeli diaconi Cardinalis in Hispania, generalis legati et iudicium delegatorum a Celestino papa producens, volens etiam testes producere incontinenti quod notoria erat possessio calagurritane ecclessie et deiectio per monachos naiarenses facta. Nos vero iudices, audita parte Electi, precepimus priori naiarensi ut pro se et pro conventu eidem responderet. Prior vero respondit quod non poterat respondere quia receperat sui abbati litteras in hunc modum.

Venerabili et karissimo fratri nostro G. priori Naiarensi, Frater R. humilis clunieensis abbas salutem gratiam et benedictionem. Sciatis quod consilium negotii nostri vobis transmittimus per karissimos fratres et socios nostros J. et J. quos in brevi Deo dante videbitis et in Hispania pro domibus nostris visitandis duximus transmittendos.

Unde petebat breves inducias ad expectandos illos nuntios cum qua petitionem multa pars Electi poposuit allegans ex tenore, promissarum literarum quod non debebat audiri quia iam habuerat multas inducias secundum quod patet in actis prime sessionis. Dicebat etiam prior quod res quas petebat calagurritanus Electus immobiles erant et ut utamur eius verbis graves desiderabant causas et ut ab initio protestatus fuerat has ipse nomine possidebat alieno. Unde supplicabat nobis quatinus, domino possessionis absente et non citato eum ad respondendum non compelleremus. Ad quod pars Electi replicavit quod violentos deiectores sive detentores conveniebant super possessionem qui procuratorem in curia romana constituerant et in iudices convenerant secundum tenorem litterarum Summi Pontificis. Unde abbas non erat expectandus cum prior usque modo super negotiis illius ecclessie egerit et responderit et ministraverit sicut quilibet paterfamilias et rem spoliatam detineat et quod suum sit negotium videtur patere per litteras ab abate cluniacensi sibi missas et quia abbas cluniacensis celatus non fuerit, patet per easdem litteras et per acta in prima sessione composita.

Nos vero habito consilio prudentium virorum et iuris peritorum multorum qui nobiscum erant, postpositis excusationibus illis et non admissi precepimus priori quod responderet petitionibus domini calagurritani. Prior vero dicens se gravari in voce apellationis, prorupit has causas sue apellationis ostendens in hunc modum: Prima est quod noluerit expectari nuntios domini abbatis in proximo venturos; secunda est quia negaverint priori inducias ad advocatos querendos in aliis partibus cum in istis invenire non posset, tum propter potentiam Electi calagurritani, tum propter reverentiam domini archiepiscopi toletani, qui ut prior dicebat sovet et diligit dominum Electum calagurritanum, tuam quia est alienigena et extraneus et

ignotus in partibus istis et propter ipsum priorem nolebant offendere tantos viros; tertia causa erat quia cum statim in iudicio dominum possessionis prior nominaretur compulerunt ipsum in causam perecedere et eum in expensis inmoderatis condemnaverunt; quarta causa erat quia pignora que pro expensis tradiderat, adversario tradiderunt qui in quantum potuit et voluit in gravamine prioris expensas augmentavit; quinta causa erat quia monachos naiarenses a testimonio repulerint quadam frivola et nulla exceptione ab adversario proposita; sexta quia recusaverunt quosdam clericos prioris et quosdam laicos ne pro ipso fide iuberent; alia causa quia unus de iudicibus cenavit cum adversario quin primum coram eis comperuimus cum prior eum precedenti die instanter invitavisset ut in domo sua saltim hospitaretur apud turrem venti; alia causa quia in loco priori remotissimo et sumptuoso et adversario congruo et propinquuo diem assignaverint; alia quia litteras per falsi suggestionem impetratis quattuor annis elapsis, utebantur, cum omnes illi ad quos commisionis littere misse fuerant decessissent; alia quia absente tertio iudice viro discreto et juris perito ipsum procedere compellebant. Nos vero auditis istius causis apellationis diximus priori quod si ipse posset ostendere se iniuste gravari, parati eramus revocare iniustum gravamen sed prior respondit quod ante dominum Papam ostenderet et probaret et non coram nobis. Pars vero Electi ad istas causas apellationis per ordinem ita respondit: ad primam respondit quod non erat expectandus nuntius secundum quod superius dictum est; ad secundam dixit quod licet verum esset quod advocati Castelle nollent defendere priorēm per reverentiam archiepiscopi et Electi, tamen multi erant in Aragonia et in Legione, in Purtugalia et in Navarra quos infra inducias sibi concessas querere poterat, si voluisse, propterea propter defectum advocati cause differende non sunt; ad tertiam dixit quod de nominatione abbatis cluniacensis curandum non erat cum negotium istud prioris et monachorum naiarensium erat, sicut patet per litteras ipsius abbatis, et propterea detentores et delectores rerum petitarum convenientius, et illud falsissimum quos in causa non compulerunt ipsum procedere cum nondum processi et illud falsissimum de expensis quod in expensis nondum lata est sententia immo dilatata secundum quot patet per acta; ad quartam dicit quod non debet conqueri prior de expensis quas sponte dedit iudicibus et pignora solvit insufficientia, nec mirum si eadem pignora data fuerunt Electo qui omnes solverat expensas cum non teneretur nisi ad partem et paratus est restituere dummodo in parte expensarum sibi congrue satisfiat; nec plus dedit iudicibus quam oporteret immo minus; ad quintam dicit quod monachi non frivole fuerint repulsi secundum

quod patet per litteras iudicum in actis insertas in quibus nichil fuit obiectum; ad sextam dicit quod merito clerici et laici a fideiussione fuerint repulsi quia ad tantum negotium erant insufficientes et ista vane sunt interiecta cum ad mandatum iudicum sequenti die litteras atulerit de rati habitatione; ad septimum dicit quod non valet quia episcopus necessitate urgente cenavit cum Electo, secundum quos sciunt iudices et propterea iam non est iudex in causa ista, unde hoc non deberet oponi. Ad octavam dicit quod non debet conqueri de loco remoto cum non sint nisi due diete de Naiera ad Alfarum et cum de communi consensu pretium fuerit assignatum; ad nonam dicit quod nec exprimere nec probare falsitatem voluit quam litteris obicit ut predictum est nec obest quod dicit quod elapsi sunt quattuor anni quod littere fuerint impetratae cum contrarie non emanaverint nec ecclesia calagurritana eis uti potuit cum careret pastore, nec obest quod persone illorum ad quod impetratae fuerunt littere decesserint cum non nominibus personarum sed locorum et dignitatum expensis de communi consensu impetratae fuerint; ad decimam dixit quod deberet addi et non legitime excussati. Hiis omnibus auditis dominus prior dixit iterum post apellationem quod littere erant impetratae per falsi suggestionem. Altera vero die nobis sedentibus pro tribunali in pleno consistorio diximus priori quod proponebat aliam causam sus apellationis si haberet, ipse respondit quod habebat assessores suspectos quia unus illorum dixit: audistis iam, respondit prior, non dormiatis. Interrogatus prior utrum haberet plures causas, respondit quod non, sed propter omnes istas appellaverat et apellabat. Hec omnia scripta sunt partibus presentibus et concedentibus.

Actum est hoc apud Alfarum, VI^a Idus Decembris. Sub era M^a. CC^a. L^a. VIII^a. Hiis ita peractis priori mandavimus ut sequenti die mane iuris peritus pro se et pro conventu Naiarensi se nostro conspectui presentaret; qua die nobis pro tribunali sedentibus priori ad mandatum nostrum coram nobis legitime comparenti mandavimus ut responderet Electo, qui statim dixit: rescriptum Summi Pontificis per falsi suggestionem fuisse obtentum et ideo respondere nolebat. Nullam tamen requisitus a nobis, falsi suggestionem expressit. Unde nos communicato prudentium virorum consilio, quia notorium erat calaguritanum episcopum in possessione Sancte Marie de Naiara exstisset et per monachos Naiarenses fuisse deiectum; hoc etiam per instrumenta tam delegatorum iudicum quam Gregorii Cardinalis quam etiam Summorum Pontificum Celestini et Innocentii coram nobis exhibita quibus nichil ex parte prioris fuit obiectum, satis aper-te patebat. Idcirco adiudicavimus Electo calagurritano restitutione

possessionis ecclessie Sante Marie de Naiera cum pertinentiis suis et cum fructibus medio tempore inde perceptis, condemnantes priorem et monachos in expensis quas pro hac causa calagurritanus electus fecerat coram nobis, priorem et conventum de Naiara, si sententie nostre resisterent excommunicationis sententia innodantes Formantes sententiam in hunc modum. Nos G. Dei gratia Turasonensis episcopus et D. abbas de Yrancio a domino Papa iudices delegati, tertio coniudice nostro domno R. Pampilonensi episcopo legitime excusato, confessionibus et rationibus utriusque partis diligenter auditis et super eis comunicato virorum prudentium consilio, appellationi prioris propter causas premissas facte, nec aliquam aliam causam appellandi se habere publice profitentis non ducimus deferendum et quia ad mandatum nostrum in principali malitiose respondere recusat nos de viris peritorum consilio, quia notorium est calagurritanum episcopum in possessione Sancte Marie de Naiara exstitisse et per monachos naiarenses fuisse deiectum hoc etiam instrumenta tan delegatorum iudicium quam Gregorii Cardinalis quam etiam Sunmorum Pontificum Celestini et Innocentii coram nobis exhibita quibus nichil ex parte prioris fuit obiectum satis aperte declaraverunt. Idcirco adiudicans Electo calagurritano et eiusdem ecclessie restitutionem possessionis Eclessie de Sancta Maria de Naiara cum pertinentiis suis et cum fructibus medio tempore inde perceptis, priorem et conventum de Naiara qui res detinent predictas, si in aliquo sententie nostre restiterint, excommunicationis sententiam innodantes eosdem S. priorem et conventum condemnantes nichilominus in expensis quas predictus Electus pro hac causa coram nobis fecisse dinoscitur, qua audita sententia, prior nichil nobis audientibus proponens a nostra presentia recessit et nos exsequotionis gratia faciente Naieram accedentes, priorem et monachos ecclessiam firmare et armis multiplicibus munisse et ad resistendum nobis cum armatorum multitudine paratos invenimus; quorum nos perfidiam attendentes, convocato populo naiarensi, ipsos excommunicavimus et excommunicatos denuntiavimus qui nichilominus in sua malitia persteterunt et ad iniquitatis augmentum homines Electi de quodam loco qui dicitur Sancta Columba in qua Electum induxeramus turpiter eiecerunt, propter quod regi Castelle et eiusdem regui prelatis litteras nostras direximus rogantes et exhortantes eosdem quatenus per eos monachorum superbia frangeretur.

Acta sunt ista in presentia domini Decani Tyrasonensis et in rei testimonium sigillum propium apponentis; et in presentia domini Egidii de metad? canonici tyrasonensis et in presentia Didaci archidiaconi Soriensis et sigillum propium apponentis ».

(*Hay cintas y señales de los tres sellos que debían pender y que se han perdido.*).

104)

1.222

El Papa Honorio III rechaza la apelación del Prior y monjes de Nájera en el pleito con el Obispo y Cabildo de Calahorra, y confirma la sentencia dada por los jueces en favor de estos últimos.

« Honorius episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Capituli Calagurritani, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum a Nobis petitur quod iustum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Ex vestra sane insinuatione nobis innotuit quod cum causa que inter vos et bone memorie episcopum vestrum ex una parte et Priorem et conventum de Nagera Cluniacensis ordinis Calagurritane dioecesis ex altera super restituitione ecclessiae Sancte Marie de Nagera cum suis pertinentiis vertebarat, bone memorie Pampilonensi et Tirassonensi episcopis et abbatis de Irancio, Cisterciensis Ordinis, de utriusque partis procuratorum assensu, duxerimus commitendum. Cum duo tandem ex successoribus iudicium predictorum, uno eorum legitime excusato ad vestram et Electi petitionem eosdem Priorem et conventum ad suam presentiam legitime citavissent quia iudicibus scripsimus, expressis dumtaxat nominibus Dignitatum, illi dicentes mortem prelibati episcopi vestri et predictorum iudicum ante citationem partium decedentium (1) expirasse mandatum et ideo non posse succedere successores, ex hoc ad nostram audientiam apellarunt; quorum apellationem iudicis frivolam reputantes, quoniam manifeste constabat ita, quod locus inficiacioni non erat, ecclessiam vestram in illius ecclesie possessione fuisse, ac ea violenter per partem alteram expoliatam, restitucionem ipsius sententialiter vestre adiudicaverunt ecclesie, suamque sententiam in partem curaverunt executioni mandare. Nos ergo vestris precibus inclinati, cum a tempore predicte sententie plus quam annum dicatis elapsum et huiusmodi Prioris et conventus, appellatio minus legitime sit sentienda, sententiam ipsam, sicut est iusta, nec legitima provocatione suspensa, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus.

(1) Parece que habían muerto los jueces anteriormente designados sin haber hecho citación de las partes. El obituario de Calahorra señala la muerte del Obispo Don Juan García de Agoncillo en 3 de diciembre de 1216.

Nulli ergo omnium hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Laterani decimo octavo kalendas Ianuarii. Pontificatus nostri anno sexto ».

105)

8-10-1.222

L. 031-13

Compromiso que hicieron de una parte el Obispo electo de Calahorra don Juan Pérez y el Cabildo Catedralicio de la misma ciudad, y de la otra, el Prior y el Convento de Santa María de Nájera, en la controversia que ambas partes tenían sobre la iglesia y posesiones de Nájera, poniendo como árbitro a Don Mauricio, obispo de Burgos.

« In nomine Domini, amen. Notum sit universis quod cum inter dominum J. Petri Electum et Capitulum calagurritanum ac predecessores suos ex una parte, et dominum J. priorem et conventum Ecclesie Naiarensis ac predecessores suos ex altera, super eadem ecclesia Naiarensi diu et sepe fuisset ac multipliciter litigatum interdum scilicet super propietate, interdum super, possessione ipsius et pertinentiarum eius, interdum super iuribus episcopalibus quos predicti Electum et Capitulum Calagurritanum ac predecessores suos asserabant in eisdem ad Calagurritanam Ecclesiam pertinere et in tantum etiam fuisset proccessum quod semel adiudicata fuisset Ecclesie Calagurritane possessio causa rei servande et iterum vera possessio ecclesie Naiarensi et pertinentiarum eius per diversos iudices a Sede Apostolica Delegatos: tandem domino abbatte ac conventu Cluniacensi volentibus predictas sententias impugnare per Dominum J. priorem Naiareensem procuratorem suum ad hoc specialiter constitutum coram abbate ac Priore Sancti Dominici de Sylos et Magistro P.; archidiacono Vercencense iudicibus a Sede Apostolica delegatis, pro bono pacis et ut vitarentur graves labores parcium et expense, predicti Electus et Capitulum Calagurritanum ex una parte et procurator abbatis et conventus cluniacensis de consensu conventus Naiarensis ex altera compromisserunt in Dominum Mauritium Episcopum Burgensem presentem et consentientem super omnibus controversiis que umquam fuerunt vel sunt, vel nunc moveri possunt super Ecclesiam Naiareensem et pertinentiis suis et expensis factis et dampnis datis occasione illarum controversiarum inter ecclesiam calagurritanam ex una parte et ecclesiam Naiareensem seu monasterium Cluniacense ex altera quod approbarent et in perpetuum bona fide

servarent quidquid ipsem et precipiendum vel statuendum duceret vel mandandum partes per compositionem cura cause cognitionem (?) ad concordiam revocando. Hoc tenus specialiter acto inter partes quos predicti Prior et conventus Naiarensis bona fide et absque omni fraude teneantur dare opera ad hoc ut dominus abbas et conventus cluniacensis arbitrium ipsius approbent et obseruent et ita demum ipsi prior et conventus Naiarensis eius arbitrium approbare et observare teneantur, si abbas et conventus cluniacensis ipsum aprobandum duxerint et servandum. Similiter hoc specialiter acto inter partes quod predicti Electus et Capitulum Calagurritanum bona fide et absque omni fraude teneantur dare operam ad hoc ut dominus eorum Archiepiscopus Terrachonensis et specialis amicus eorum, archiepiscopus Toletanus, predicti episcopi arbitrium approbent et ita demum ipse Electus et Capitulum Calagurritanum eius arbitrium approbare et observare teneantur si predicti archiepiscopi ipsum duxerint approbandum. Promisserunt insuper sibi invicem per stipulationem predicti Electus et Capitulum Calagurritanum ex una parte et procurator abbatis ac Conventus Cluniacensis de consensu conventus Naiarensis ex altera, pennam mille Marchorum argenti in argento, vel auro vel pecunia numerata equivalenti solvendam si ita sicut suprascriptum est domini episcopo burgensis arbitrium non approbarent vel etiam non servarent. Sub eadem etiam pena sibi motuo promisserunt quod bona fide et absque omni fraude dabunt operam ut dominus Papa ex plenitudine potestatis sue, predicto arbitrio perpetue firmitatis robur attribuat, quamvis ex personis compromitencium vel ex forma compromissi vel quacumque alia ratione vel causa esset de iure infirmum vel etiam infirmandum. Et hec omnia et singula promisserunt predicti Electus et Capitulum Calagurritani ex una parte et procurator abbatis et conventus Cluniacensis de consensu conventus Naiarensis ex altera, se bona fide facturos et observaturos et numquam aliquo iure communi vel singulari vel quecumque alio modo contraventuros et iuramento super Sancta Dei Evangelia corporaliter prestito firmaverunt domino Johanne thesaurario calagurritano pro Electo et Capitulo Calagurritano prestante in animabus eorum iuramento. Et domino Marcho monacho naiarensi pro predicto procuratore abbatis et conventus cluniacensis et conventu Naiarensi prestante in animabus eorum simile iusiurandum.

Acta sunt hec Burgis in palatio domini episcopi iusta claustrum in presentia testium ad hoc exhibitorum scilicet Petri Didaci cantoris burgensis, abbatis de Frenunce; Johannis Rogerii; Ferrandi Martini; Petri de Gordon, canonicorum burgensium et magistro Odonis

canonici palentini et Prioris Sancti Isidori et Ferrandi Petri Archidiachoni; Johannes thesaurarii; F. cantoris calagurritani et Johannis de Roma et Martini Petri sociorum eiusdem ecclesie. Anno gratie M°. CC°. XXII°. Octavo Idus octubris. Ego P. Leonis, burgensis magister in organo de mandato et voluntate domini Burgensis episcopi et utriusque supradictarum partium hanc cartam scripsi et signavi (*signo*) et emmendavi cura supra in XVII linea et feci illam interlinearem; monacho supra in VI linea.

Ego J. calagurritanus electus huius compromisso (*signo*) propria manu et sigilli mei apositione firmavi. Ego J. prior Naiarensis procurator abbatis et conventus cluniacensis per manum Hugonis Capellani nostri huic compromisso subscribo et illum sigilli nostri apositione firmavi. Ego Hugo monachis Naiarensis de mandato Capituli Naiarensis huic compromisso (*signo*) et sigillo eius sigillavi».

Las firmas y subscripciones parecen autógrafas.

Hay señales de haber tenido 4 sellos pendientes que ha perdido.

Dorso:

Nagera. Compromiso que yso el obispo de Calahorra y el convento deste monasterio en manos del Obispo de Burgos sobre la jurisdicción espiritual, Cajón 4-H. 22.

106)

8-X-1.222

1.031-14

(Igual al anterior documento).

107)

8-X-1.222

1.031-15

Sentencia dada por el obispo de Burgos Don Mauricio en el pleito por la posesión de Santa María de Nájera, entre el Prior y monjes de este monasterio, y el Obispo Electo de Calahorra y su Cabildo Catedral.

« Noverint universi presentem cartam inspecturi quod ego dominus Michaelis publicus tabellio vidi et legi de verbo ad verbum quoddam privilegium per alfabetum divisum non corruptum nec abolitum nec in aliqua parte sui vitiatum nec cancellatum de quo penderant sex sigilla scilicet: sigillum domini Mauriti episcopi, et sigillum Capituli Calagurritani et sigillum Johannis Calagurritani et calceatensis Electi, et sigillum burgensis capituli et sigillum Johannis prioris Sancte Marie de Nagera et sigillum conventus Sancte Marie de Nagera, scriptum in hunc modum:

Quum labilis est memoria hominum et humana fragilitas non

potest omnia memorie commendare, idcirco provisum est ad cautelam quod ea que aguntur in scriptis redigantur ne proccessu temporis possint in dubium revocari. Noscant ergo presentes et posteri quod hec est forma compromissi facti inter ecclesiam calagurritanam et monasterium Nagerense in dominum Mauritium Burgensem Episcopum:

In nomine domini... (*Copia del anterior documento n.º 105*)...

Super premissis igitur diligentि deliberatione habita et communicato multorum consilio sapientium, cum constitisset mihi Mauritio Burgensi episcopo de consensu predictorum archiepiscoporum et de consensu abbatis et conventus cluniacensis arbitrando taliter pronuncio: quod monasterium Naiarense recipiat et teneatur recipere episcopum calaguritanum cum sollempni processione cum primo venerit ad idem monasterium post consecrationem suam vel confirmationem et cum redierit a romana curia vel expeditione regis; et in prima sui receptione predictum monasterium debet ei canonicam procurationem; deinde singulis annis dabunt ei similiter canonicam procurationem semel in anno cum accesserit ad ipsum monasterium. Preter ista nichil amplius exiget Calaguritanus episcopus a Priore vel conventu naiarensi. In monasterio autem Sancte Columbe percipiet episcopus calaguritanus singulis annis semel in anno cum visitaverit procurationem cum XX. equitaturis ratione eiusdem monasterii et omnium ecclesiarum expectantium ad idem monasterium. In monasterio Sancti Georgii percipiet episcopus calaguritanus procurationem cum XX. equitaturis singulis annis semel in anno cum visitaverit, ratione eiusdem monasterii et omnium ecclesiarum que ad illud spectant monasterium. In monasterio de Villoria de rryo de Lenza percipiat episcopus calaguritanus procurationem cum XX. equitaturis singulis annis semel in anno cum visitaverit ratione eiusdem monasterii et omnium ecclesiarum que ad idem pertinere noscuntur. In monasterio vero Sancti Andree de Cyronnia et in ecclesiis nec procurationem nec tertiam nec aliquid aliud exigat vel percipiet episcopus calaguritanus. In omnibus sapradictis et aliis ecclessiis et monasteriis in calagurritana diocesi constitutis que ad ipsum monasterium naiarense pertinere dicuntur habeat episcopus calaguritanus tertiam decime: in capella tamen naiarense monasterii neque tertiam neque aliquid aliud exigat vel percipiat. In monasterio Sancte Marie de Balcuerna recipiat annuatim [...] morabetinos nomine procurationis cum actenus tantum quattuor et tertiam decime percipere consuevit, quam et iure communi percipiet in futuro. In omnibus clericis secularibus in predictis ecclesiis et monasteriis ministrantibus, etiam in monasterio de Cyruenna et sua parrochia,

idem ius habeat episcopus quod in aliis clericis sue dioecesis, salvo iure privilegiorum cluniacensis ecclesie que de iure valere debent. In capella vero que est in ipso monasterio naiarensi nullam iurisdictionem exerceat episcopus nisi voluntariam seu que consistit in hiis que episcopus confert subiectis ut in ordinatione clericorum et in consecratione altarium et in hiis similibus, et tamen in ea nec excommunicati nec interdicti recipientur, postquam hoc in capella publice fuerit demonstratum. In capellano tamen et clericis secularibus in eadem capella ministrantibus idem ius teneat episcopus qui habet in aliis clericis sue diocesis predice, prout sunt determinata adiudico episcopo calagurritano et ecclesie sue. In omnibus vero aliis absolvo Priorem et monasterium Naiarensse Super capitula expensarum et dampnorum utramque partem ab alterius impetratione absovo (*sic*). Ista omnia precipio firmiter observari sub penna compromissi superius adnotata.

Acta sunt hec Burgis in Capitulo Burgensi in presentia multorum clericorum et laicorum mense Martii. Era mill^a. CC^a. LXI^a. Et super his confecta sunt quinque instrumenta eiusdem tenoris divisa per alfabetum (*esta carta o instrumento no lo tiene*), quorum duo receperunt Electus et Decanus Calagurritanus, alia duo prior et conventus Naiarensis, quintum in Burgense armarium conservantur; ad maiorem etiam cautelam in quolibet instrumento sex sigilla sunt apposita scilicet: domini Mauriti^a episcopi capituli burgensis, Electi calagurritani, capituli eiusdem, prioris et conventus naiarensis. Ista clausula ego P. Iohannis clericus decani calagurritani huic compromisso (*signo*) sigillo eius sigillavi debuit apponi supra in finem forme compromissi. Ego D. Michael publicus tabellio ad preces domini Iohannis prioris Sancte Marie de Naiara hoc translatum scripsi et cum dompno Iohanne de Cereso clero Sancte Marie Rotunde ipsum concertavi et hoc signum meum assuetum (*signo*) apposui.

Dorso: *Sentencia dada por el Juez (del Papa: tachado), obispo de Burgos (entre líneas) entre esta casa y el obispo de Calahorra sobre la jurección y exención de sus iglesias. Era 1.261. Nájera. Ca-jón, 4-H-24. Esta bula esté donde no la vea nadie, sino el Archivero, porque es poco en favor de la casa, aunque esta revocada por la concordia que después se hizo. Año de [...] Obispo. Jurisdicción. Legajo 6, Marzo. Era 1261. Año de Xto. 1.223.*

108)

11-X-1.222

1.081-16

El prior claustral y sacristán de Santa María de Nájera, Paris, da carta de donación y confirmación de una serna en Alesón a sus

collazos, Fortun de Ventosa, Sancho de Tota domna, Pedro Navarro, Guerrero, Domingo de Bezares y Maria Perez de Bezares.

« In Dei nomine. Sciant omnes tam presentes quam futuri qui hanc cartam legerint vel audierint quod ego frater Paris prior claustral is et sacrista Naiarensis una cum consilio, assensu et voluntate domini Johannis prioris Naiarensis et hispani camerarii totiusque conventus Naiare concedo et confirmo et facio cartam confirmationis vobis collaciis nostris de Aleson, scilicet Fortunio de Ventosa, Sanctio de Tota domna, Petro Navarro, Guerrero, Dominico de Vezariis et Marie Petriz de Vezariis, et toti vestre generationi, de illa serna quam vobis quondam dederant, prior dominus Semeno et dominus Petrus sacrista; et est ipsa serna sub villa de Aleson, inter rivum qui vadit ad vineas et inter viam de illa fovea pertingens usque ad caminellum. Ita quidem confirmo ut habeatis et possideatis eam in populatura vos et tota generatio vestra in perpetuum, dando sacriste naiarensi fideliter decimam annuatim de ipsis serne de fructibus et pectam consuetam et afforatam sicut vestri vicini ceteri faciendo. Hanc confirmationem annuant et confirmant dominus Iohannes, prior Naiarensis et hispanus camerarius; dominicus Raimundus quondam sacrista; dominus Ferrandus senior de Somalo; dominus Martinus Iohannis prior Sancti Georgii; Dominus Lupus infirmarius; Dominus Martinus Petris maiordomus prioris; dominus Petrus socius prioris claustr i; dominus Ferrandus procurator coquine; dominus Sancius cellarius et totus conventus. Huius rei sunt testes: dominus Petrus Xrispini; Michael merinus Sancte Marie; Nicholaus Stephanus seriens sacriste; Ennecus coccus; Clemens portarius et tota familia.

Facta carta, Era M^a. CC^a. LX^a. V.^o Idus octobris. Regnante rege Domno Ferrando in Toleto, in Extrematura, in Castella et in Alava. Sub rege dominante in Naiara; domno Lupo Didaci de Faro; merino in Aleson Iohanne Paschalis. Petrus Xrispini scripsit».

Dorsò:

Alesón. Era 1.260. Año 1.222, II de octubre.

Alesón. Legajo 3.º, n.º 6.

Confirmación del Abbad (Prior, sobre linea) desia Casa de una serna en Alessón.

en Alesón con los herederos de Sancho el Gordo de Calahorra, por consejo de Don Lope Díaz de Haro.

« In Dei nomine. Sciant omnes tam presentes quam futuri qui hanc cartam legerint vel audierint, quod cum ego Frater Robertus, prior claustrum et sacrista Naiarensis multum diuque cum nepotibus domini Sancii Grossi de Calagurra, scilicet Petro Sancii et suis fratribus contendisse super serna de Costanella que iam elapsis plus quam centum annis erat alienata et laborando multasque faciendo expensas nichil proficerem; tandem de consilio, mandato et advenientia domini Lupi Didaci de Faro qui super hiis causam nostram agebat in id compositionis devenimus, ego et ipsi; quod ipsis mihi XL. aureos dantibus, ego ipsam sernam eis relimquerem, et priore et conventu Naiarensi concedentibus salvam ipsis et omnibus eorum posteris in perpetuum facerem atque quietam. Quapropter ego frater R. prior claustrum et sacrista Naiare, cum consilio assensu et voluntate domini J. prioris naiarensis et carriensis et Hyspanie camerarii totiusque conventus Naiare [...] concedo, roboro et confirmo ipsis et omni eorum generationi suprascriptam sernam habendam et sine omni mala voce et contradictione omnium monachorum naiarensium et cluniacensium et omnium hominum iure hereditario possidendam per cuncta seculorum. Amen.

Hoc annunt prefatus camerarius, prior naiarensis et carriensis et dominus Lopus maiordomus et infirmarius; dominus Martinus Iohannis abbas de Portu; dominus Ferrandus prior de Somalo; dominus Martinus Petriz, prior de Cironia; dominus Ferrandus helemosinarius; dominus Garsias coquine procurator; dominus Sancius cellarius et totus conventus naiarensis. Testes huius rei sunt: Martinus, abbas canonicus calagurritanus; Petrus Xrispini notarius huius carte; Marinus, merinus Sancte Marie; Castellanus portarius et tota familia. De hominibus calagurritanis: Petrus Sancii filius Sancii Çahet; Martinus Semenez; Johannes Ferrandez.

Facta carta, Era Mº. CC.^a LX^a. II^a. mense septembri, Regnante rege domno Ferrando cum sua uxore regina domna Beatrice in Toledo, in Extrematura, in Castella et in Alava. Sub rege dominante in Calagurra domno Lupo Didaci de Faro et sub ipso Garcia Pardo. Alcaldebus: domno Michaele; domno Iohanne et domno Symone ».

Dorso :

*Alesón. Legajo 3.º n.º 7. No es sino venta o composición.
Carta de censo de una serna de Alesón do dicen la Costanilla.*

(Continuará)

